

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
фінансовий та страховий менеджмент

на тему: « Оцінка сучасного стану і перспективи розвитку страхування
автотранспортних засобів в Україні»

Виконавець

студентка фінансово-економічного факультету
Кузнєцова Ірина Юріївна

Науковий керівник

д.е.н. професор
Баранова Вікторія Глібівна

ОДЕСА - 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.....	7
1.1. Економічна сутність та еволюція наукових поглядів щодо страхування автотранспортних засобів.....	7
1.2. Основні види страхування автотранспортних засобів.....	14
1.3. Міжнародний досвід автострахування.....	30
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	36
2.1. Аналіз основних тенденцій ринку автострахування в Україні.....	36
2.2. Аналіз діяльності страхової компанії «Арсенал» в страхуванні автотранспортних засобів	49
2.3. Проблеми розвитку автострахування в Україні та СК «Арсенал»....	61
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ.....	70
3.1. Імплементация сучасного зарубіжного досвіду автострахування в Україні.....	70
3.2. Методичні рекомендації щодо розвитку автострахування в Україні та страховій компанії «Арсенал».....	77
3.3. Науково-методичні підходи щодо прогнозування розвитку автострахування на прикладі СК «Арсенал».....	86
ВИСНОВКИ.....	93
Список використаних джерел.....	98
Додатки	

ВСТУП

Актуальність обраної теми. Страхування автотранспортних засобів як один із сегментів вітчизняного страхового ринку через несприятливі для його розвитку умови, які виникли на даний час в Україні лише частково функціонує. Швидке зростання парку автомобілів в Україні зумовлює збільшення числа дорожньо-транспортних пригод та пов'язаних з ними збитків, заподіяних життю, здоров'ю, майну громадян. Кожного дня кількість аварій на дорозі тільки збільшується, з чого зробимо висновок, що незастрахована машина — втрачена машина. Також потрібно розуміти, що добре налагоджена робота даної галузі сприятиме розвитку економіки держави і, як наслідок, допомагатиме вирішувати труднощі соціального характеру громадянам нашої країни. Саме тому вибір такої теми як оцінка сучасного стану і перспективи розвитку страхування автотранспортних засобів є дуже актуальною в сучасному світі і Україна не виключення.

Вивченням впливу страхового ринку, в тому числі й автострахування, на процеси які відбуваються в державі займається безліч учених. Найбільш відомими зарубіжними вченими, які все своє життя присвятили вивченню страхових процесів, та окремих його аспектів є: В.Райхер, А.Манес, Д.Бланд, В.Гейльман, К.Граве, Є.Дюжикова, Ю.Брігхема, У.Ф.Шарп.

Та не можна не відмітити й роботу вітчизняних науковців таких як : С.Осадець (розгляд страхового ринку через призму простору, в якому взаємодіють страхові компанії, страхувальники, страхові посередники, а також організації страхової інфраструктури), В. Базилевич (автострахування як частина фінансового ринку, де формується попит і пропозиція на страхові послуги), В.Бігдаш, В.Борисова, С.Булгакова, Н.Внукова, О.Гаманкова, О.Залєтов, О.Заруба, А.Єрмошенко, М. Клапків, А.Кузнєцова, О.Огаренко, які теж принесли в питання проблем і перспектив розвитку автострахування безліч неординарних, унікальних і ефективних як теоретичних, так і практичних

рішень. На цих підставах можна вважати, що вивчення цієї теми слід продовжити та розширити в межах наукових досліджень міжнародних та зарубіжних як державних так і комерційних програм та в межах вивчення в університеті.

Метою роботи є узагальнення наукових поглядів щодо розвитку авто страхування та розробка пропозицій задля забезпечення процесу здійснення автострахування в національній економіці.

Для досягнення мети у кваліфікаційній роботі вирішені наступні **завдання:**

- проаналізовано історико-економічні етапи виникнення та розвитку автострахування та уточнено категорію і поняття «страхування автотранспортних засобів»;
- визначено основні види автострахування в Україні та світі;
- проаналізовано динаміку, характер загальних процесів, які відбуваються в автострахуванні та на прикладі підгалузей визначено масштаби розвитку даної категорії в Україні;
- враховуючи навички, які були одержані при проходженні практики в страховій компанії «Арсенал» зроблено детальний аналіз розвитку автострахування в даній компанії;
- досліджено соціально-економічні причини, що гальмують розвиток процесів цієї галузі та навести конкретні та реально діючі шляхи вирішення цих труднощів в Україні та страховій компанії «Арсенал» зокрема;
- проаналізовано світові інновації в сфері автострахування та шляхи їх можливого використання в Україні;
- розроблено рекомендації та визначено перспективні напрямки подальшого вдосконалення ринку страхування автотранспортних засобів, враховуючи безпосередній вплив держави та міжнародний досвід

Об'єктом дослідження є економічний процес функціонування та розвитку ринку автотранспортного страхування в Україні та СК «Арсенал».

Предметом дослідження виступають економічні відносини з приводу формування та надання послуг з автострахування, проблеми та шляхи вирішення, що виникають в даному виді страхування, а також перспективні напрямки розвитку ринку на теренах України.

Методи дослідження. Для найбільш повного визначення сутності автострахування використано методи наукової абстракції та узагальнення, щоб охарактеризувати динаміку та структуру обсягів страхування транспортних засобів було використано методи оцінки частки даного виду в страховому ринку, графічний, статистичний метод та здійснений метод порівняльного аналізу та синтезу. Для прогнозування розвитку автострахування в страховій компанії «Арсенал» здійснено аналіз показників за допомогою регресійної моделі (одно- і двохфакторної).

Інформаційною базою дипломної роботи є ідеї, положення, які висвітлені в статтях, монографіях, наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених з питань сутності, видів, виміру обсягів страхування автотранспортних засобів, проблем і шляхів їх вирішення. Також використано діючі законодавчі акти Верховної Ради України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), Ліги страхових організацій України, закону «Про страхування», положень Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ), Міністерства фінансів України, офіційних даних Державної служби статистики України та інших.

Для здійснення практичного аналізу було використано статистичну інформацію з таких джерел:

- консолідовані звітні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг;
- рівень автомобілізації в Україні - Міжнародна дорожня федерація;

- статистика аварійності в Україні завдяки даним Управління безпеки дорожнього руху;
- фінансові звіти страхової компанії «Арсенал»;
- рейтингові позиції страхових компаній на сайті Forinsurer

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні результати наукового дослідження були представлені на науково-практичній конференції Одеського національно економічного університету. По темі кваліфікаційної роботи опублікована стаття під назвою « Актуальні проблеми та перспективи розвитку автострахування в Україні» у збірнику наукових праць ОНЕУ.

ВИСНОВКИ

Страховий ринок України стоїть на порозі великих змін та потребує пильної уваги для вирішення багатьох проблемних питань, які почали з'являтися з приходом економічної, політичної та соціальної криз. Саме тому на сучасному етапі нашого життя, так важливо вивчити всі процеси, всі шпаринки які допоможуть нашій державі боротися з руйнівними процесами в усіх сферах. Провівши детальний аналіз функціонування страхування автотранспортних засобів можна зробити такі висновки:

1. Автотранспортне страхування - це узагальнене поняття, являє собою комплекс певних видів страхування, пов'язаних з експлуатацією засобів автотранспорту, що забезпечують захист як самого майна так і фінансову відповідальність страхувальника за шкоду життю та здоров'ю інших учасників руху (водія і пасажирів застрахованого транспорту). Історичне формування страхування транспортних засобів датується кінцем XVIII століття, країною виникнення якого є Франція. В Україні даний вид страхування виник із прийняттям незалежності у 1991 році. Як стверджують науковці, автострахування як окрема галузь сформувалась внаслідок появи самого предмету страхування - транспортного засобу(зі зростанням парку автомобілів зростає і небезпека). Щоб автострахування успішно функціонувало і приносило дохід страховим компаніям (адже потрібно розуміти, що СК - це не благодійна організація) дуже важливим є правильне формування страхових тарифів.

2. В Україні сфера автострахування представлена такими видами страхування як майнове та відповідальності. В свою чергу ці види поділяються на дві форми проведення: обов'язкове та добровільне. До обов'язкового страхування відповідальності відноситься страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів, за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів за зовнішніми договорами («Зелена карта»). До

добровільного страхування відповідальності відноситься страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, включаючи відповідальність перевізника (ДЦВ). Що стосується добровільного майнового страхування, що в Україні галузь автострахування представлена страхування наземного транспорту, крім залізничного (КАСКО).

3. Проаналізувавши загальну ситуацію цього виду страхування в Україні можна зробити висновок, що воно займає доволі вагоме місце на страховому ринку України. Як по страховим преміям так і по страховим виплатам питома вага автострахування в страховому портфелі України за аналізований період становить 40-45%. Що ж до обов'язкових і добровільних форм страхування, то в нашій державі перевищує саме друга форма відповідно, як по страховим преміям й страховим виплатам, так і по самому рівні виплат. Лише по такій характеристиці як кількість договорів обов'язкове страхування перевищує добровільне. Основною причиною такої ситуації є природа самого страхування, тобто обов'язковість. Що ж стосується більш детальної характеристики то як по страховим преміям так і виплатам найбільшу питому вагу займає КАСКО. Причиною таких показників виступає великий перелік ризиків, від яких страхує даний вид (з однієї сторони зацікавленість клієнтів, а з іншої часті страхові відшкодування). Другу сходинку преміям та виплатам займає страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Це зумовлено обов'язковістю оформлення страхового полісу на будь який автомобіль. Третю позицію займає «Зелена карта» та на останньому місці знаходиться страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, включаючи відповідальність перевізника.

4. Що стосується здійсненого аналізу страхової компанії «Арсенал» то воно має схожі тенденції відносно позиції України загалом, адже в страховому портфелі компанії автострахування стабільно займає в середньому 47% по страховим виплатам та преміям відповідно. Компанія займається такими видами автострахування: ОСЦПВ, КАСКО та ДЦВ. Що стосується «Зеленої

карти», то поки що «Арсенал» не одержав ліцензію на її здійснення. Найбільшу питому вагу займає страхування КАСКО, як по страховим виплатам так і по страховим преміям даний вид покращує свої позиції. Що стосується рівня виплат, то він знаходиться в мажах 45% за період 2013-2017 років. На другому місці знаходить ОСЦПВ, його показники також збільшуються. Однією із причин такого процесу є девальвація гривні (зростає вартість запасних частин), тому компанія змушена підіймати ціну по поліс. Третім в діяльності страхової компанії «Арсенал» виступає ДЦВ. Цей вид страхування компанія почала розвивати лише з 2013 року, про що свідчать статистичні дані (сума страхових премій – 203,6 тис. грн, а виплати ще не відбулись станом на 2013 рік). А от 2014 рік приніс компанії підвищення по зібраним преміям і перші страхові виплати.

5. Автострахування в Україні у тому числі й в аналізовані компанії на даний період переживає не найкращі часи і має безліч проблем як зовнішнього так і внутрішнього характеру. Враховуючи ситуацію з якої опинилася наша держава потрібно реально оцінювати всю картину, яка відбувається. До загальних проблем, які не дають ефективно функціонувати сфері страхування і автострахування в тому числі відносять: недосконалу нормативно-правову та регулюючу базу; фінансову та економічну кризу; політичну ситуацію в країні. До специфічних проблем ринку автострахування варто віднести:

- вичерпання ресурсів страхових компаній;
- проведення демпінгової політики страховими компаніями;
- діяльність, яка не відповідає міжнародним стандартам;
- пострадянські стереотипи в автострахуванні;
- «чесний бізнес» страхових компаній в страхуванні транспортних засобів;
- шахрайство з боку страхувальників;
- незацікавленість страхових компаній, згідно класичному відшкодуванню збитків, в обслуговуванні «чужих» клієнтів (система врегулювання збитків;

- незадовільний стан доріг і вчинення грубих порушень правил дорожнього руху громадянами

На прикладі страхової компанії «Арсенал» у роботі було розглянуто проблеми кожного із видів автострахування. До специфічних проблем страхування цивільно-правової відповідальності відносять низький ліміт страхового відшкодування, прив'язка поліса до автомобіля, а не до водія, проблема збитковості франшизи. Що стосується страхування КАСКО та ДЦВ то можна виділити такі проблеми: старий парк автомобілів, нав'язування страховок КАСКО при авто кредитуванні (спекуляція ціни), ціновий фактор, через нерозуміння людьми сутності страхування, неможливість перевірки полісів на справжність, через відсутність контролю з боку МТСБУ та інших державних органів за діяльністю в сфері добровільного страхування.

6. Повністю викоринити труднощі, які охопили нашу державу на страховому ринку неможливо, але боротися з ними цілком реально. Саме для цього було наведено основні, рушійні шляхи пом'якшення даних проблем: проведення роз'яснювальної страхової політики серед населення, введення інноваційних видів автострахування, удосконалення нормативно- правової бази, підтримка здорової конкуренції (перешкоджання проведенню демпінгової політики), оптимізація структури витрат страхових компаній, зміни в обчисленні страхових виплат (нарахування зносу), боротьба з шахрайством за допомогою інноваційних методів, проведення профілактично-виховної та інформаційної роботи серед учасників дорожнього руху.

Що стосується більш конкретних дій, то зокрема для вирішення проблем по ОСЦПВ варто збільшити і привести до Європейських стандартів страхові ліміти, скасувати франшизу та здійснити прив'язку поліса до водія. По КАСКО та ДЦВ можна сформувати окремий гарантійний фонд, створений самими страховими компаніями, для збалансування старого парку авто, забрати грабіжницькі податки з розмитнення, створення загального реєстру перевірки полісів добровільного страхування.

7. Що ж стосується перспектив розвитку, то якщо вітчизняні страхові компанії у тому числі й страхова компанія «Арсенал» зможуть використати національний потенціал та розвиватимуть і впроваджуватимуть ті зачатки «нового страхування», які пропонує нам світ, то вони отримають доходи про які мріють. До таких тенденцій можна віднести удосконалення страхування електрокарів, розвиток страхування під час «carsharing», використання телематики, Blockchain та інших інновацій в автострахуванні. Також сучасному світу варто задуматись про доцільність страхування автотранспортних засобів, адже з появою альтернативних засобів пересування перебудовується вся система.

Отже, автострахування є одним із рушійних елементів прогресійних процесів які відбуваються в державі. Лише виважені дії держави, які будуть направлені на оздоровлення даної сфери, а не на її обтяження допоможуть отримати позитивні результати. Та окрім державної політики дуже важливим є й діяльність страхових компаній, яка повинна бути направлена не лише на збирання коштів собі до кишень, але й реальної допомоги всім застрахованим. Звісно зрозуміло, що страхова компанія – це не благодійна організація, але лише за добросовісної діяльності без шахрайства, виведення коштів в офшори та затримок у виплатах вона зможе здобути таку необхідну довіру з боку юридичних і фізичних осіб, що в майбутньому принесе їй лише позитивні плоди у вигляді нових клієнтів та збільшення страхових премій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безуглова В. О. Страхування: навч. посіб. / В. О. Безуглова, І. І. Постіл, Л.П. Шаповал. – Київ : Центр учбової літератури. – 2011. – 28с.
2. Дема Д. І. Страхові послуги: навч. посіб. / Д. І. Дема, І. І. Постіл, О.М. Віленчук, І. В. Демянчук. – Житомир: ЖНАЕУ, 2015.– 482 с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – Суми: Центр учбової літератури. – 2011.– 376 с.
4. Базилевич В. Д. Страхові послуги: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Р. В. Пікус, Приказнюк Н. В. – Київ : Логос. – 2014. – 544с.
5. Осадець С. С. Страхові послуги: навч. посіб. / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, О. О. Гаманкова –Київ : КНЕУ, 2007.– 464 с.
6. Яворська Т. В. Страхові послуги: навч. посіб. / Т. В. Яворська. – Луцьк : Знання. – 2016.– 120 с.
7. Основні питання страхування автотранспортних засобів в Україні та світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smotra.ua/companies>.
8. Нескорожена Л. Л. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні / Л. Л. Нескорожена // Юриспруденція : теорія та практика. – 2012. – №3. – С. 19-24.
9. Залєтова О. М. Безпека дорожнього руху: роль страхового ринку: навч. пос. / О. М. Залєтова. – Київ : Асоціація безпеки дорожнього руху. – 2015. – 64с.
10. Салайчук О. М. Генезис автотранспортного страхування / О. М. Салайчук //Економічні науки. – 2016. – №5. – С. 129-134.
11. Олійник В. М. Методологічні засади забезпечення фінансової стійкості страхових компаній / В. М. Олійник // Генезис в економіці. – 2016. – №21. – С. 28-59.
12. Кнейслер О. В. Формування страхових фондів в Україні / О. В. Кнейслер // Економіка. – 2017. – №6. – С. 398-405.
13. Белікова Т. В. Удосконалення методу формування страхового тарифу по автострахуванню / Т.В.Белікова // Економічна правда. – 2017. – №1. – С. 10-15.

14. Білик І. М. Інновації комплексу маркетингу страхової компанії на ринку/ І. М. Білик // Приазовський економічний вісник. – 2018. – №15. – С. 11-17.
15. Приказнюк Н. Нові вектори розвитку автотранспортного страхування в Україні / Н. Приказнюк, Т. Моташко // Економіка. – 2016. – №3. – С. 37-47.
16. Закон України про страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
17. Автострахування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://finance.ua/ua/insurance/chto-takoe-osago>.
18. Які ризики покриває автострахування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news.
- 19.. Семенчук І. А. Система «Зелена карта» як інструмент захисту відповідальності громадян / І. А. Семенчук // Науковий вісник державного університету. – 2016. – №16. – С. 123-127.
20. Особливості «Зеленої карти» в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://e-polis.biz/ua/zelenaya-karta/polis-zelenaya-karta.html>.
21. Офіційний сайт страхової компанії «ІНГО Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ingo.kiev.ua/ua/zelenaya-karta-uzk.html>.
22. Временко Л. В. Сучасний стан ринку автотранспортного страхування в Україні / Л. В. Временко, О. В. Шаталов // Економічна правда. – 2017. – №1. – С. 605-607.
23. Сторож Е. В. Аналіз сучасного стану, проблеми та тенденції розвитку ринку добровільного страхування автотранспортних засобів в Україні/ Е. В. Сторож // Молодий учений. – 2016. – №21. – С. 25-30.
24. Загальні відомості про поліси автострахування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://polis24.ua>.
25. Ринок автострахування: проблеми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://luckywood.ua/ua/osatsv>.
26. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/2017/10/11/3040769>.

27. Офіційний сайт моротного транспортного страхового бюро України
[Електронний ресурс]. – Режим доступу : . www.mtsbu.ua/ru/presscenter.
28. Філонюк О. М. Необов'язкова обов'язковість автострахування / О. М. Філонюк // Ліга страхових організацій України. – 2017. – №3. – С. 8–11.
29. Учотова Т. В. Джерела правового регулювання в Україні / Т. В. Учотова // Наукові записки. – 2017. – №4. – С. 1-5.
30. Кравчук Т. П. Проблеми розвитку автострахування населення в Україні / Т. П. Кравчук // Глобальні і національні проблеми економіки. – 2016. – №5. – С. 1-4.
31. Фориншурер [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.forinsurence.com>
32. Зуєва А. С. За і проти обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в Україні / А. С. Зуєва // Страховий клуб. – 2016. – №1. – С. 28-33.
33. Аналіз страхового ринку автострахування [Електронний ресурс] // Асоціація страховиків України. – Режим доступу: nasu.com.ua.
34. Зінкевич О. П. Проблеми автострахування в Україні та шляхи їх вирішення / О. П. Зінкевич // Науковий вісник КНЕУ. – 2017. – №21. – С. 10-15.
35. Бургин Р. А. Страхування засобів автотранспорту / Р. А. Бургин // Вісник автомобіліста. – 2017. – №3. – С. 2-3.
36. Автострахування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://isure.pro/avtostrahuvannyazpogodynnoyuoplatoyu>.
37. Добренкова Ю. В. Нові страхові технології, які змінять галузь страхування: навчальний посібник [Електронний ресурс]– Режим доступу:
<https://news.finance.ua/ua/news/-/411682>.
38. Необов'язковість обов'язкового страхування автотранспортних засобів [Електронний ресурс]– Режим доступу: https://www.abc.ua/own_business.
39. Нова О. П. Страхування автотранспортних засобів / О. П. Нова // Економічний аналіз. – 2016. – №1. – С. 1-7.

40. Ступняк С. О. Практика автострахування в Україні / С. О. Ступняк // Науковий вісник. – 2017. – №1. – С. 26-29.
41. Очередний К. К. Особливості здійснення страхування автотранспортних засобів / К. К. Очередний // Фінанси. – 2016. – №21. – С. 13-20.
42. Консолідовані звітні данні Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua>.
43. Рівень автомобілізації в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міжнародної дорожньої федерації. – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua>.
44. Статистика аварійності в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Управління безпеки дорожнього руху. – Режим доступу: <http://www.sai.gov.ua>.
45. Фінансова звітність страхової компанії «Арсенал» послуг [Електронний ресурс] // Офіційний сайт СК «Арсенал». – Режим доступу: <https://arsenal-ic.ua>.
46. Як обрати надійну страхова компанію [Електронний ресурс] // Офіційний сайт СК «Uniq». – Режим доступу: <https://uniqua.ua/ua/blog/ne-reytingom-edynym-yak-obraty-nadiynu-strakhovu-kompaniyu/>.
47. Марценюк-Розарьонова В. Розвиток ринку автострахування: проблеми та перспективи / В. Марценюк-Розарьонова // Ефективна економіка. – 2018. – №3. – С. 1-7.
48. Мацькова В. В. Розвиток ринку автострахування в Україні: проблеми та їх вирішення / В. В. Мацькова // Інформаційне забезпечення. – 2018. – №5. – С. 31-35.
49. Вишинська Л. Ю. Автовласникам обіцяють надійний заслін від шахрайства збанкрутілих страхових компаній, а на «доважок» - поліси за європейською ціною/ Л. Ю. Вишинська // Соціум. Наука. Культура. Економіка. – 2018. – №1. – С. 1-9.
50. Остапчук К. К. Проблеми автострахування в Україні / К. К. Остапчук // Світова економіка. – 2017. – №2. – С. 25-43.

51. Кравчук В. К. Проблеми і перспективи розвитку ринку страхування автотранспортних засобів в Україні / В. К. Кравчук, Д. А. Курач, Т. В. Савченко // Економіка, управління та адміністрування. – 2016. – №2. – С.18-25.
52. Лозневич П.І. «Зелена карта» як механізм гарантованого соціального захисту/ П. І. Лозневич //Економіка. – 2017. – №1. – С.13-18.
53. Паскал А. І. Основні проблеми та перспективи розвитку страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні / А. І. Паскал, Л.В. Русул // Соціум. Наука. Культура. Економіка. – 2018. – №1. – С. 37-43.
54. Булеца С. Б. Особливості обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні (досвід України та країн Європи) / С. Б. Булеца // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – №3. – С. 25-28.
55. Березіна С. О. Обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: проблеми та вирішення / С. О. Березіна // Науковий вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2017. – №5. – С. 10-16.
56. Ткаченко Н. В. Аналіз сучасного добровільного страхування автотранспортних засобів в Україні/ Н. В. Ткаченко, С. О. Криниця //Макроекономічні проблеми соціально-економічного розвитку України. – 2017. – №4. – С. 170-175.
57. Підводне каміння страхування КАСКО [Електронний ресурс] //Офіційний сайт організації «АвтоЗакон»– Режим доступу: <https://autoua.net>.
58. Кравчук Г. В. Проблеми і перспективи розвитку ринку страхування автотранспортних засобів в Україні / Г. В. Кравчук, Д. А. Курач //Економічні науки. – 2016. – №1. – С. 178-183.
55. Пономарьова О. Б. Диверсифікація страхового портфеля в умовах змінного внутрішнього середовища / О. Б. Пономарьова, В. В. Тихонова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №14. – С. 842-845.

- 56.Полтавець Т. О. Ринок електромобілів в Україні: встановлення та перспективи / Т. О. Полтавець // ФПУ. – 2017. – №1. – С.15-18.
57. Вaleyчук О. К. Аналітика ринку електромобілів в Україні та світі/ О. К. П. Вaleyчук // Світ. – 2018. – №5. – С.8-25.
- 58.Черецька С. Ю. Каршеринг: чи бути в Україні спільному користуванню автомобілів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua>
59. Ключові тренди страхових технологій, які можуть повністю змінити страховий ринок [Електронний ресурс] //Офіційний сайт Міністерства фінансів України– Режим доступу: <https://minfin.com.ua>.
60. Бескидський шлях. Всі цифри і факти про унікальний тунель в Карпатах [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ТСН – Режим доступу: <https://tsn.ua>.
- 61.Залєтов М. К. Економічна сутність страхового шахрайства перспективи / М. К. Залєтов // Страхування. – 2017. – №4. – С.28-34.
62. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.